

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC:

ABONAMENTUL: „Foaia Poporului Român“, „Foaia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un șed. de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA BUDAPESTA, VII, ILKA-UTCA NRUL 36. :: TELEFON: 47-82. MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL:

ABONAMENTUL: „Foaia Poporului Român“, „Foaia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3.50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

Armata austro-ungară înaintează în Albania

— Sârbii au evacuat San-Giovanni di Medua —

Lugano, 27 Ianuarie. — Ziarului «Idea Nazionale» i se anunță din San Giovanni di Medua cu data de 23 Ianuarie: În acest moment evacuăm San Giovanni di Medua, deoarece puternice coloane austro-ungare înaintează spre oraș dinspre teritoriul locuit de tribul Skeji.

Ultimele rămășițe ale armatei sârbești se refugiază în grabă spre Durazzo.

Acest ziar se ocupă apoi de cauzele prăbușirii armatei a Muntenegrului.

— La rezultat din momentul — spune ziarul citat — să se aștepte în tăcere armata muntenegrească care aștepta ofensiva principală din partea Berana. Dușmanul s'a aruncat apoi în opozițiilor pe jumătate evacuate de pe Lovcen.

Rușii vin în ajutorul Englezilor în Mesopotamia

Londra, 26 Ianuarie. — Corespondentul din Petrograd al ziarului Daily Chronicle, anunță următoarele: Trupele rusești sunt pe drum aproape de Hamadan, cale de 10 zile depărtare de Kut-el Amara. (Observăm că Hamadanul e la o depărtare de peste 600 kilometri — lini dreaptă — de Kut-el Amara.) Unirea trupelor rusești cu cele engleze însă — continuă corespondentul — nu va avea loc în curând.

Abstrăgând dela faptul că drumul conduce printr-un ținut muntos, ne putem aștepta ca germanii și turcii împreună cu trupele auxiliare persiane să încerce a zădărnici contactul. Afară de bandele, pe cari le-am împrăștiat spre vest dela Hamadan, turcii se nizuiesc să-și câștige pretenția triburilor alusistane. Nizam

Saltouchi, guvernorul acestei provincii a fost format din încredințarea guvernului persan trupe, cu ajutorul cărora să pună capăt marșului din provincie și să treacă în sa în fruntea acestor trupe de partea turcilor. Cu toate acestea, se speră, că se va putea realiza unirea trupelor ruse-engleze și astfel la primăvară i se va putea tăia dușmanului (turcilor) calea dinspre Persia. Afară de aceia luptele din Mesopotamia vor fi influențate în mod însemnat de evenimentele ce se vor desfășura în jurul Erzerumului. Dacă norocul îi va ajuta și pe mai departe pe Ruși (?), turcii vor fi nevoiți să-și retragă trupele din Mesopotamia, ca să nu fie amenințați să li se taie orice drum de retragere.

Ambasadorul german dela București — în audiență la regele Ferdinand

București, 27 Ianuarie. — Regele Ferdinand al României a primit Luni d. a. la orele 5 în audiență pe von dem Busche, ambasadorul Germaniei la Bucu-

rești. După audiență, ambasadorul a fost primit de către d. Porumbaru, ministrul de externe al României.

Petre Carp acordă un interview ziarului „Az Est“

Budapesta 27 Ianuarie. — Ziarul «Az Est» publică un interview pe care a acordat fostul prim ministru român Petre Carp, corespondentului său din Viena dr. Eugen Lazar.

În acest interview d. Petre Carp a repetat veștile lui principii de aderent la puterile centrale, declarând, că e ferm convins că România se va decide în fine să intre în acțiune de partea Austro-Ungariei și Germaniei.

D. Carp e de credință că partidele politice din România, cu toată exasperarea d-lui Filipescu, are e un temperament vehement și nu prea alege mijloacele, se vor întâlni în fine în tabera aderenților puterilor centrale.

Venind vorba despre Românii ardeleni, d-nul Carp a spus între altele:

— Românii nu s'au luptat vitejește de dragul mîgghiariilor, ci de dragul Domnitorului lor. Românii ardeleni nu sînt aderenții maghiarilor ci ai Habsburgilor. Armata nu face deosebire între regele ungar și împăratul austriac: iată de ce s'au bătut vitejește, și cu lozina Români ardeleni.

Vorbind de tratativele de împăcare dintre contele Tisza și Românii din Transilvania, d. Carp a declarat, că pe lângă bunăvoință mai e ceva necesar pentru ca să-i împaci pe Românii din Ungaria: o prevenție mai concretă precum o atitudine hotărâtă.

DIN ROMÂNIA

D. Filipescu cedează șefia partidului conservator-federalist

Cum în «repleata» din București: În cercurile noastre politice prind tot mai mult rădăcini și zvonurile răspândite săptămîna trecută, că d. Nicu Filipescu se va retrage dela șefia partidului conservator, că cele două fracțiuni conservatoare vor uni și că d. Mișu Cantacuzino va lua șefa partidului conservator întregit.

În legătură cu aceasta, se pune și rezultatul alegerilor parțiale. Astfel se atribuie d-lui Mișu Cantacuzino, retragerea dela balotaj atât a părintelui dăruț, cât și a poetului Goga.

Se zice că în urma unei întrevederi a avut loc între d-nii Ionel Brătianu și Mișu Cantacuzino guvernului ar fi obținut, în ședința comisiei din Pașcal Tomescu la Ialomița, ca d. Filipescu să renunțe la candidaturile dela Caracal și Galați.

Dar activitatea d-lui Mișu Cantacuzino se evidențiază pe zi ce trece. Partizanii d-lui Cantacuzino nu ascund că d-sa e indicat să ia în curând șefia partidului conservator.

Asupra motivelor cari determină pe d. Nicu Filipescu, să cedeze șefia partidului, suntem în măsură să știm următoarele amănunte:

D. Nicu Filipescu, foarte cinstit în convingerile sale, a crezut că o acțiune mai violentă, indiferent eticheta ce ar avea-o, ar folosi țării. Ea ar determina intrarea noastră în acțiune la timpul oportun. Dar, în ciuda acțiunilor, federaliștilor, etc., momentul intrării noastre în acțiune s'a depărtat.

Au fost zile când d. Filipescu a trebuit să cedeze d-lui Brătianu și să se potolească tocmai spre a lucra în interesul țării și a nu expune intervenții la acțiuni vătămătoare nouă.

Din cauza evenimentelor externe deci d. Filipescu a intrat într-o inacțiune care ar putea înca dăinui.

Dar d-lui Filipescu nu-i convine această situație. D-sa vrea să fie liber, să răsuflă, să nu aibă răspundere, să nu bagă după sine un partid.

Evenimentele de azi l'au convins și pe d. Nicu Filipescu că d. Brătianu a condus bine politica externă, și că e în interesul țării ca toate partidele să fie unite și să acorde guvernului deplină încredere, în consecință s'a supus și tace.

Dar înăbușind unele pormii personale și punând mai presus de orice interesele partidului conservator, d. Nicu Filipescu, care a început să se teamă de d. Take Ionescu, s'a hotărît să se demită din șefie, pentru a ceda locul d-lui Mișu Cantacuzino, cu o singură condiție: ca d-sa să realizeze unirea celor două fracțiuni conserva-

toare: filipescanii și marghilomanii și să sprijine acțiunea guvernului în politica externă.

D. Filipescu vrea să vadă cât mai curând partidul întregit, chiar cu sacrificiul persoanei sale. D-sa nu vrea să admită că într-o zi d. Take Ionescu i-ar putea lua locul făcând din Federație un singur partid.

Rămâne acum să se vadă dacă d. Mișu Cantacuzino va reuși să depărteze animozitățile dintre cele două grupe conservatoare și să realizeze unirea partidului conservator pe chestia externă, recunoscând guvernului buna conducere de până acum și acordându-i deplina încredere de care are nevoie în susținerea intereselor țării.

MERSUL RĂZBOIULUI

In ajunul unor mari bătălii în Albania

— Regele Nichita plecând din Muntenegru — a dispus ca acordul cu Austro-Ungaria să fie semnat. — Va opune Essad Pașa rezistență în Albania trupelor austro-ungare? — Grecia va primi concesiuni în Albania. — Liniște pe frontul rusesc. — Succese austro-ungare față de italieni. — Lupta Angliei pe terenul economic contra Germaniei. — Contra atacurile francezilor respinse. —

Enigma plecării regelui Nichita din Muntenegru — nu se desleagă încă.

Pe când presa Ententei vorbește mereu că pașul acesta a lui Nichita arată că dînsul n'a voit să accepte grelele condițiuni de pace ale Austro-Ungariei și de aceea a preferat mai bine să plece în exil — în același timp — comunicatul oficial al lui Höfer dela 26 Ianuarie anunță că acordul pentru capitularea Muntenegrului a fost semnat Marți 25 Ianuarie la ora 5 seara de către împunterniciții guvernului muntenegrean. Cu alte cuvinte regele Nichita înainte de a-și părăsi țara, a regulat acolo totul în bună pace, a dat dispoziții în interesul păcii. Ceia ce a făcut mai târziu Nichita — n'a mai făcut în calitate de rege — ci ca soțul regelui italian, care ca să scape pe ginerile de neplăcere unor doamne din partea Ententei — a preferat să facă această călătorie de supunere în Italia și Franța. Se afirmă de altă parte — după o telegramă din Lugano — că regele Nichita nu din propria voință a plecat din Muntenegru, ci a fost silit de o revoluție de palat, înscenată de propria lui familie regală în unire cu diplomații Ententei.

O telegramă din Zürich mai anunță că din partea Serbiei s'a propus Ententei ca să se rezolve chestia muntenegreană în sensul ca Nichita să fie silit să abdice și să numească pe moștenitorul de tron al Serbiei, ca regent provizor al țărilor unite Serbia și Muntenegru.

Regele Nichita a primit la Lyon informația că principele Mirco cu generalii Vucotici și Martinovici, după o apărare de 40 de ore a orașului Scutari și a muntelui Tarabos, s'au retras dincolo de riul Drin, în urma lipsei de munițiuni și a sleirii trupelor lor. Din isvor italian se afirmă că e probabil ca Essad Pașa să facă pregătiri în Albania, la Tirana, pentru a opri mersul înainte al coloanelor austro-ungare în interiorul Albaniei. În scopul acesta, Essad Pașa concentrează forțe albaneze în unire cu trupe sirbo-muntenegrene, pentru a apăra cu ele orașul Durazzo.

Agencia Havas din Paris afirmă că în fruntea armatei muntenegrene care continuă lupta contra trupelor austro-ungare se află generalii Ianco Vukotici. Generalul acesta și cu alți doi s'au pus la dispoziția comandamentului austro-ungar la Danilograd, care i-au făcut o primire caldă. Autoritățile acestora militare și civile muntenegrene stau pe baza propunerii de pace făcută Austro-Ungariei din partea regelui Nichita și guvernului său — și ele nu știu nimic de toate noile comunicate răspândite de consulatele muntenegrene din Paris și Roma.

Regele Nichita care se află la Lyon — după o știre din Geneva — se simte obosit — și el singur e cu totul neorientat asupra situației lui personale.

«Frankfurter Zeitung» este informat că în guvernul bulgar și cel grec urmează acum importante tratative, în cursul cărora s'a asigurat Greciei satisfacerea tuturor pretențiilor ei în Albania de sud.

În Atena a provocat satisfacție patrunderea

armatelor austro-ungare în Albania — căci se consideră acolo această acțiune ca primul pas spre curmarea influenței italiene în Albania.

În Grecia, grație unui stegan atășat la statul major grec, s'a descoperit firele unei mari asociații de spionaj engleză în fruntea căreia un căpitan englez din Salonic, Stegerul acesta a fost provocat de englezi să sustragă documentele secrete ale statului major grec. Provoacă mare senzație această descoperire.

S'au făcut numeroase arestări.

Luptele pe frontul basarabean continuă încă, dar au pierdut din intensitatea lor din zilele trecute. Atacurile rusești nu mai au vigoarea de altă dată. Rușii nu s'au recules din sleirea pricinuită de ultimele lupte. Din Basarabia, rușii au adus noi întăriri pe frontul bucovinean și au adoptat noi metode de luptă — anume lupte de poziții — după sistemul francez — desigur după propunerea ofițerilor francezi cari se află acum pe frontul rusesc.

De-a lungul Prutului urmează lupte de mine și bombe.

LUPTELE DIN APUS

— Francezii nu pot recuceri pozițiile smulse de germani. — Un mare vapor englez scufundat. — Anglia voeste să lovească în Germania, cumpărând recolta statelor neutrale. —

Comunicatul german dela 26 Ianuarie anunță următoarele de pe frontul francez:

Francezii au încercat printr-un mare număr de contra atacuri să recucerească tranșeele ce i-le-am smuls la răsărit de Neuville. Ei au fost respinși în fie-ce dată, și dese ori în lupte corp la corp.

Explozări de mine franceze în Argoniu au distrus pe o mică distanță tranșeele noastre pe înălțimea 285. La nord-est de La Chalade am ocupat pâlchia unui tranșeu francez după ce am făcut să esueze atacul dușman. Aeroplanele marine germane au bombardat depozitele militare ale dușmanului la Lapanne, iar aeroplanele noastre militare au atacat depozitele căilor ferate franceze dela Loos, la sud-vest de Dixmuiden și dela Bethune.

Șeful Statului major.

Un vapor englez »Norsemann« de 10.750 tone a fost scufundat.

— Azi se ține la Birstol, Congresul partidului muncitoresc englez, în care socialiștii independenți sînt hotărâți să protesteze energic contra serviciului militar obligator și să intervie ca întreg congresul să se pronunțe contra legii. Se

crede că congresul va invita pe miniștrii din partidul muncitoresc să demisioneze.

— Din Londra se anunță că printre măsurile prin care Anglia își propune să agraveze blocada și războiul comercial contra Germaniei, este și aceea de a cumpăra recolta de cereale din toate țările neutre cu cari Germania e în legătură. Începutul l'a făcut Anglia în România, cumpărând cele 80.000 vagoane de cereale. Acum negustorii englezi caută să cumpere mijloacele alimentare din Olanda și țările scandinave. Urmările acestei proceduri engleze — va fi numai urcarea cumpărită a prețurilor alimentare din statele neutrale.

RĂZBOIUL CU ITALIA

— Succesul austro-ungar contra italienilor din regiunea Görz. — Opinia publică italiană nemulțumită de guvernul Salandra. — Se retrag italienii din Albania? —

Punctul de sprijin Oslavija de lângă capul de pod Görz, în jurul căruia se dau de luni de zile lupte strașnice, și care și-a schimbat dese ori stăpânul — după comunicatul dela 26 Ianuarie al lui v. Höfer, — a fost iară cucerit de austro-ungari și italienii au pierdut în aceste lupte numai prizonieri 1142 soldați și 45 ofițeri italieni. Sînt atîția ofițeri cari depășesc numărul acelor cari conduc de obicei un batalion.

Și pe alte părți ale frontului dela Isonzo luptele au crescut în intensitate.

Încercările de apropiere și de atac ale italienilor contra muntelui San Michele, Podgora și contra pozițiilor noastre la răsărit de Monfalcone au fost respinse.

Aeroplanele austro-ungare au aruncat bombe asupra adăposturilor și magazinelor dușmane dela Borgo și Ala.

— Ziarele italiene din Milano, cu ocazia împlinirii a opt luni de când Italia e în război, publică articole de fond pesimiste și pline de îngrijorare față de succesele austro-ungare în Muntenegru și Albania.

— În cercurile politice din Roma se vorbește mereu de o apropiată schimbare de guvern în Italia. Opinia publică e adînc nemulțumită de felul cum s'a desfășurat până acum războiul Italiei contra Austro-Ungariei și această nemulțumire se ridică în prima linie contra guvernului Salandra. Se crede că urmașul lui Salandra va fi fostul prim ministru Luzzatti.

— La sfîrșitul lui Ianuarie, prim ministru francez Briand va veni la Roma, iar la 2 Februarie va da curs unei invitațiuni a orașului Torino.

— În Milano s'a inaugurat un spital militar francez, la care inaugurare au luat parte ca reprezentanți ai Franței, foștii miniștrii Bartou și Pichon. S'au pronunțat discursuri, în care s'a sărbătorit amicitia și alianța franco-italiană. Ministrul Barzilai a ținut un discurs foarte optimist spunînd francezilor:

Noi italienii vom reconstrui casele noastre distruse de dușman, vom dobîndi și elibera provinciile italiene din Austro-Ungaria, Div. veți redobîndi Alsacia Lorena — și vom atînga pe dușman din teritoriile ocupate, eliberînd Europa de violență, amenințare, oprimare și neruinare.

TURCIA ȘI DUȘMANII EI

Importanța luptelor din Mesopotamia

Din Constantinopol se anunță că trupele turcești de pe frontul Mesopotamiei vîd cu bucurie, cum englezii în zadar își dau silința să vie în ajutorul orașului lor asediat Kut-el-amara. — Sfîrșitul rușinos al încercării englezilor de a înainta la Selmac Pak — pare că va fi același și în cazul acțiunii englezilor de a salva pe englezii înconjurați de turci la Kut-el-amara. Englezii vor înțelege curînd de ce turcii mai tîrîgă nează încă să cucerească Kut-el-amara.

Din Parlamentul ungar

— Ședința dela 26 Ianuarie —

— *Interpelările.* — Pentru ajutorarea orfanilor războiului. — *Puterile dictatoriale ale hispanilor.* — *Repatrierea emigranților.* — *Expresiile nenorocite din rapoartele lui Höfer.* — *Aspirațiile separatiste în Croația.* —

În ședința de ieri au urmat câteva ore în șir dezvoltarea unor interese interesante și importante interpelări.

Deputatul Andrei Rath a spus că e cu totul neînțeleasă ocrotirea din partea statului a minorilor și mai ales a copiii ilegali și că ar fi de datoria guvernului să ia noi măsuri legale în această privință.

Ministrul de interne Ioan Sándor răspunde că guvernul se îngrijește serios să reducă mortalitatea copiilor prin toate măsurile de igienă. Și în viitor, guvernul ungar condus de principiile de umanitate se va îngriji de ocrotirea copiilor ilegali.

Deputatul Aladar Gedeon constată că guvernul a lărgit prea mult sfera de competență a hispanilor, și de sigur din considerații politice, i-a împuternicit să hotărască și în chestiile militare și în concedierile militarilor. Cere prim-ministrului să retragă acest drept hispanilor și să ia măsuri ca autonomia municipiilor să nu fie știrbită.

Prim ministrul, contele Tisza răspunde că starea de război, a făcut ca guvernul să ia măsuri excepționale. Guvernul însă se folosește de propriile lui organe, ceea ce nu înseamnă o micșorare a poziției primului funcționar din Cameră. Nu este întemeiată temerea că hispanii abuzează de autoritatea lor, arătând preferințe pentru o anumită politică.

Deputatul Carol Huszár interpelează în chestia protecției orfanilor războiului. Întreabă ce măsuri a luat guvernul pentru sprijinirea și creșterea orfanilor, pentru crearea de instituții naționale, de învățământ, internate, pentru acești orfani și în ce fel guvernul va întrebuiți fondurile realizate de colecta națională pentru orfanii războiului.

Ministrul de interne, Sándor J. declară că a dispus ca autoritățile competente să arate un interes deosebit soartei orfanilor războiului, și să nu procedeze în această chestiune în mod birocratic. Până la finele anului 1915, s'au anunțat 40.000 orfani ai războiului, dar guvernul știe că numărul lor e mai mare, căci numărul militarilor unguri căzuți, este de 58.000. Guvernul se îngrijește ca orfanii să fie sprijiniți materialicește, ei sânt lăsați sau la mama lor, sau la rudele lor, sau sânt încredințați familiilor fără copii. Și dela instituțiile sociale existente se așteaptă o conlucrare pentru soarta orfanilor.

Deputatul Stefan Heller întreabă guvernul dacă a elaborat un proiect pentru repatrierea emigranților, cari să compenseze pierderile de oameni din acest război.

Primul ministru, Tisza răspunde că guvernul își dă seamă de importanța acestei chestiuni, o studiază, dar nu-i în măsură să dea acum informații

Dep. Bela Kelemen arată că conducerea armatei austro-ungare publică comunicate cari a-

ting independența statului ungar. Generalul Höfer într'un raport al său a vorbit despre »toate națiunile monarhiei.« Aceasta e o jignire a constituțiunii noastre — spune deputatul maghiar șovinist. Prin astfel de afirmații este amărâtă în treagă națiune ungară și conducerea armatei trebuie să evite această.

Infumuratul deputat șovinist a mai spus apoi:

— E în interesul poziției de mare putere a monarhiei, că constituția ungară și drepturile noastre naționale să fie respectate ca maghiarismul să fie întărit, căci nu slavii, nici românii, nici cehii, ci numai poporul german și ungar pot fi în sprijin sigur al poziției de mare putere și al reputației dinastiei noastre.

Contele Tisza răspunde că într'adevăr în cercurile militare — dar nu în cele autorizate domnește oare-care antipatie față de națiunea ungară. Dar sint convins că conducerea superioară a armatei stă departe de tendința de a jigni națiunea maghiară. Dacă interpelatorul citează o expresiune greșită sau fals întrebuițată în raportul oficios militar — expresiunea aceasta ar avea un caracter grav dacă conducerea armatei în mod conștient ar urmări scopul de a micșora națiunea ungară.

În contactul meu cu cercurile militare autorizate — m'am putut convinge că e la mijloc numai un lapsus linguae și că în viitor nu se vor mai repeta astfel de întrebuițări greșite de expresiuni.

Dep. Stefan Rakovski interpelează cu privire la unele manifestări separatiste în Croația. Așa în dieta croată vice-președintele a ținut un discurs în care s'a declarat pentru unirea tuturor croaților în cadrele monarhiei și a trimis o telegramă de omagiu monarhului în numele Dietei croate în care se cere restabilirea Croației țării mare în interesul monarhiei întregi. Ori crearea unei țări mari sud-slavice ar răpi Ungariei caracterul ei național de aceea trebuie să zădărnicească astfel de aspirații. Acuză pe prim ministrul că nu e destul de tare față de Croația, știe numai să fie violent. Întreabă care e punctul de vedere al guvernului ungar față de aceste manifestări în Croația.

Contele Tisza răspunde că momentele acestea nu sunt prielnice pentru asemenea discuții. — Dieta croată a condamnat încă acum opt luni telegrama de care vorbește interpelatorul. Regret că acum se răscolesc lucruri vechi cari să turbure bunele raporturi între Croația și Ungaria.

Știrile zilei

Mama răniților

Așa Te văd: spre un rănit plecată,
Sau spre-un orfan ducându-i mângâiere,
Punând balsam pe tainica durere
A celor mulți din lumea sbuciumată...

În visul lor halucinat s'arată
Un înger alb, ce stă în priveghere,
Și nu mai sânt nici lacrimi, nici hîmere,
Și orice rană piere vindecată.

Și când te-arăți, ca o divinitate,
Un maldăr alb de crini ținând în mână,
Ca un parfum, un val de bunătațe,

Tu răspândești în calea Ta, Stăpână,
Și atunci umiți cu frunțile plecate,
Ne întrebăm: Regină ești, sau Zână?
Mica Dem. Rădulescu

Inmormîntarea arhimandritului Augu tin Hamsea

Din Arad ni se telegrafiază: Azi, Joi, la ora 10 dimineață a avut loc cu deosebită pompă înmormântarea mult regretatului arhimandrit Augustin Hamsea, în mănăstirea Hodoș-Bodrog. Un imens și distins public românesc, sosit cu un tren special din Arad a luat parte la această înmormântare. P. S. Sa episcopul Aradului Ioan I. Papp asistat de numeroși preoți și protopopi a oficiat prohodul.

Ziua de naștere a împăratului Germaniei

va fi sărbătorită astăzi nu numai în împărăția germană ci și Ungaria și Austria. Din toate părțile monarhiei se anunță pregătirile ce se fac de a se aduce un omagiu împăratului Wilhelm, care azi la vîrsta de 57 de ani, conduce cu o energie de fier destinele țării sale în strînsă alianță cu monarhia austro-ungară.

Regele Petru al Serbiei se stabilește în Franța

»Informațiunea telegrafică elvețiană« anunță din Marsilia: Regele Petru al Serbiei a declarat unui ziarist că a preferat Franța și nu Italia ca azil. Se va stabili în localitatea Provence (un orașel francez de 20.000 locuitori), unde i s'a pus la dispoziție palatul episcopal, iar școala superioară de acolo va servi ca localul de întrunire și funcționare a guvernului sârb. Și în Marsilia se va crea un birou diplomatic sârb.

Pentru un sprijin mai larg al familiilor eroilor căzuți

Partidele opoziționale unite ungare au ținut ieri o conferință sub președinția contelui Apponyi. S'a discutat reforma propusă de deputatul Carol Husszar ca statul ungar să acorde un sprijin mai puternic familiilor militarilor căzuți pe câmpul de luptă. Contele Aladar Zichy a spus că voiește ca opoziția întreagă să câștige meritul realizării acestei reforme. Pe când în Germania văduva unui militar căzut, care are mai mulți copii, primește o pensie anuală de 1072 coroane, în Ungaria pensia se reduce numai la 168 coroane pe an. Deputatul Geza Polonyi arată că de ciudată e dispoziția legii, ca familia unui militar primește un ajutor mai mare, cât timp militarul e în viață, la front — decât după ce acesta moare, și familia rămâne fără sprijin. Contele Apponyi speră că întreaga Camera ungară va sprijini călduros propunerea de a se reforma legea cu privire la sprijinirea familiilor militarilor căzuți.

Sinuciderea unui furnizor militar

Negustorul bogat Sigmund Mandel din Mako, implicat în mari escrocherii la furnizările făcute administrației militare din Seghedin — pentru cari escrocherii a fost osândit la 7 ani închisoare — și-a tras un foc de revolver în gură, în celula lui din închisoarea din Seghedin. Grav rănit, dînsul a fost internat în spitalul închisorii. Procuratura anchetează în ce mod și-a procurat Mandel revolverul.

Numai 1 C. 50 fil.

este abonamentul la foaia noastră zilnică, împreună cu suplimentele
— »Cucu« și »Foaia Ilustrată« —
pe timp de o lună

pentru soldații răniți și bolnavi din spitale.

Despre cutremurul de pământ în Ardeal

mai sosesc următoarele știri: Eri, Mercuri, la ora 8 și 37 dimineața s'a resimțit un cutremur de pământ în toată Târnavă mică; multe hornuri s'au prăbușit, multe ziduri au crăpat și s'au surpat. Populația alarmată a părăsit casele lor, alergând în stradă, căci zguduirile erau puternice. Aceasta a fost cazul în Sighișoara, Brașov, Făgăraș, Aiud, Reghinul săsesc, Șimleul Silvaniei, Bistrița, Arad, Timișoara, Oradea mare, Zilah, Somcuta mare, Carei-mari, în unele locuri cutremurul a durat 20 minute.

Și la București s'a resimțit cutremurul eri dimineața care a durat 30 secunde.

Scrisori din România

— Bucureștii petrec. — Imbulzeala de la toate spectacolele. — Excedente. — Contraste curioase. — Pricinile fenomenului. — Expansiune culturală și artistică. —

(De la corespondentul nostru.)

București, 23 Ianuarie. — Trăim, de sigur vremuri de expansiune artistică. Zilele de zăbuciu, de îngrijorare, zilele agitate ale celei mai apăsătoare epoci din istorie, sînt însemnate la noi cu o extraordinară înflorire a spectacolului de artă — fie că arta există în realitate, fie că ea nu e decât un pretext pentru personajul practic care stă la casă.

Fapt e, că nici odată n'a cunoscut Bucureștii o mai mare sete de distracții, o veselie mai exuberantă, o afuență mai bogată în sălile de spectacol.

Teatrele sînt pline, sălile de concert pline, cinematografele pline, caf-nelele gam și ele. Acțiunile măturisesc că nici odată nu s'au simțit mai bine și n'au jucat cu mai multă voioșie ca în stagiunea actuală. — Știință fiind influența favorabilă pe care o are asupra jocului actorului înfățișarea unei săli pline. Directorii de teatre și proprietarii de cinematografe sînt și ei încântați. Excedentul Teatrului Național, numai până acum, trece de 60.000 de lei.

Într-un interviu d. Tonni Bulandra, unul din directorii companiei dramatice dela Teatrul »Regina Maria«, declară de asemenea că e încântat de succesul material — de cel moral nici nu mai e vorba — obținut până acum. Și să se noteze că această companie are cheltuieli exorbitante, domnișoara Ventura fiind angajată cu 700 lei de spectacol, iar d-na Voiculescu luând câte 500 de lei de fiecare reprezentație în care joacă, fără a mai vorbi de ceilalți artiști cari de asemenea au salarii destul de ridicate.

Bucureștii petrec. Constatarea aceasta e făcută de toată lumea, și faptul a avut chiar onoarea unei singeroase ironii în Camera deputaților. Bucureștii petrec. Dar faptul curios e că această veselie, pe care d. Iorga o califică de »necuvincioasă«, contrastează într-un chip izbitor cu suferințele pe cari împrejurările actuale le-au hărăzit celei mai mari părți din populația Capitalei. Medalia își are reversul ei. Escesul de veselie la unii își are complimentul într-un esces de suferință la alții. Eternă lege a contrastelor.

Un ziar de dimineață făcea, alaltăieri, constatarea că astăzi fabricile aproape nu mai lucrează, comerțul trăește din supra-valoarea ce o încasează din vinderea puținelor mărfuri ce se găsesc și se mai pot aduce, oamenii de afaceri în cea mai mare parte tănjește, profesiunile libere, în special avocații, inginerii și arhitecții o duc foarte greu, funcționarii trăiesc în mizerie.

Constatarea aceasta era făcută pentru ca, pe de altă parte, să se scoată în evidență, prin contrast, exuberanța veseliei și tendința spre cheltuieli și petreceri manifestată totuși de publicul Capitalei, tendință care se vedește mai ales în fățișarea mereu fixată a sălilor de spectacol. S'ar putea spune că atmosfera încercată de aburi de singe și întrelăiată de vactele celor ce sufăr la noi repercusiunea războiului, prieste artei.

Nici odată ca acum nu s'a cheltuit atât de mult pentru distracțiile artistice și pentru artă.

Teatrele s'au mărginit la un repertoriu foarte redus. Cinci-șase piese în alțișul din Septembrie și tot cu ele va fi închisă stagiunea. La a zecea sau cincisprezecea reprezentație, sălile sînt tot așa de pline ca la premiera. Dacă ținem seama de valoarea pieselor cari obțin un succes atât de mare, nu putem spune că ea e superioară valorii pieselor reprezentate în trecut. Cinematografele fac de asemeni afaceri de aur. De la orele 2 d. a. până târziu noaptea, spectatorii fac coadă la casa fiecărui cinematograful; și în Capitală nu e stradă principală fără cinematograful. Acestea sînt fapte. Dar pricinile lor?

Explicația cea mai curentă care se dă e aceea a ușurinței cu care unele categorii de oameni de afaceri realizează astăzi câștiguri importante, ușurința de câștig care se traduce printr-o ușurință la cheltuit. Cine câștigă ușor, cheltuiește ușor. S'a vorbit apoi de snobism, de influența presei, care dând în coloanele ei un loc larg dărilor de seamă despre manifestările artistice, a contribuit la formarea necesităților de ordin artistic.

După noi, explicația este mult mai simplă, mai firească și mai imbuștrătoare. Nu ne aflăm în fața unui fenomen excepțional, ci în fața unui stadiu de îndeplinire a unei evoluții firești. Ceea ce face ca faptul să pară curios, e contrastul dintre manifestările de cari ne ocupăm și caracterul grav și serios al epocii istorice prin care trecem. Față acest contrast, nimic nu ni s'ar părea anormal din ceea ce se petrece.

Fenomenul imbulzirei publicului în sălile de spectacol, este încă o formă a expansiunii culturale care caracterizează ultimul deceniu. Trece, în adevăr, printr-o epocă de răspândire a culturii în straturi din ce în ce mai largi și de intensificare a nevoilor de ordin cultural. Ne aflăm în fața unui fenomen rezultat în chip firesc din însăși evoluția noastră culturală. Ceea ce unora li se pare astăzi anormal, nu e decât un rezultat firesc al școlii, al bibliotecilor, al progresului civilizației sub toate formele ei. Dacă fenomenul ar fi izolat și nefiresc, cum ne-am explica marea întindere pe care a luat-o la noi editura? Se citește enorm de mult astăzi față de ceea ce se citea acum 10—15 ani. În consecință se tipăresc mai multe cărți. Un termen de comparație ar fi următorul: Acum zece ani, numerele »Bibliotecii pentru toți« se tipăreau abia în două sau cel mult trei mii de exemplare; astăzi se tipăresc în zece mii de exemplare.

Se scrie mult, se citește mult. Până acum 10 sau 15 ani scriitorii își ofereau în chip gratuit producția lor ziarelor sau revistelor literare; astăzi nu se găsește în reviste un singur rând care să nu fie plătit. Literatura a început să-și hrănească slujitorii.

Odată cu gustul de citit și paralel cu el s'a dezvoltat și gustul pentru teatru. Sînt aci două manifestări deosebite ale aceleiași porniri. Una merge mână în mână cu cealaltă.

Un senzațional congres albanez în Boston (America)

— Personalitățile Statelor Unite protestează contra Angliei și Italiei care violează neutralitatea și libertatea Albaniei —

Geneva, 27 Ianuarie. — La Boston Mass, s'a ținut un mare congres în favoarea Albaniei, organizat de multe personalități americane. Au luat cuvântul la acest congres eminentul dr. Asa P. French, venerabilul părinte albanez Al Fan Noli, celebrul judecător american din Worcester, William Fordes, profesorul de drept Glendon din Suffolk.

Extraordinar de interesant a fost discursul ce l'a ținut fostul ministru al Statelor Unite la Atena, George Fred Williams, un bun cunoscător al poporului și soartei Albaniei.

»Viu aci, a spus d. Williams, în calitate de filantrop și ca prieten al acestei vechi rase albaneze, pe care cunoscând-o am învățat s'o venerez. Iubesc pe albanezi cum iubesc pe muntenii elvețieni cari au opus marilor puteri o rezistență dirză până la recăpătarea libertății lor. Albania a combătut timp de mai multe secole forțele reunite ale Marilor Puteri, iar noi ne unim astăzi aci pentru a cere libertatea ei. Respect Albania, ea a dat Romei 5 Impărați, a dat Imperiul Otoman cei mai mari generali și guvernatori, iar singele albanez a dat vigoare tuturor națiunilor cu care a fost amestecat. Nu mi se poate spune mie că o astfel de națiune nu este demnă de a primi libertatea și capabili de a se cărmui singură. Am lăsat Albania — continuă emoționat oratorul — într-o mizerie cumplită. Mii de oameni bărbați, femei și copii, toți nevinovați, murind de foame și de boală. Responsabile de această situație sînt Marile Puteri și protestez în contra purtării nedrepte a Europei față de Albania. Am părăsit funcțiunile mele oficiale pentru a mă consacra cauzei albaneze, iar ziua în care am luat această decizie, o consider ca pe cea mai fericită a vieții mele. Nu pot să-mi explic în nici un fel de modul de purtare al acestor hoși ai libertății popoarelor cari se numesc Marile Puteri Europene. Amicii Angliei trebuie să înceteze de a spune că guvernul Britanic protejează popoarele mici, cînd de fapt aliații nu se sustrag dela fapte ce conduc Albania la pierire și servititudine. De câte ori guvernele »creștine« n'au putut să fie o națiune sub jugul lor, au spus că această națiune este sălbatecă. Astfel îi numesc pe albanezi. În adevăr, sălbătecia acestui popor merge până acolo încât își iubește libertatea mai mult ca viața.

Neajunsurile ce Serbia a cauzat Albaniei și le ispășește astăzi, cînd tunul bubute pe pământul ei asemenea celui al ostărilor ce mii și

mii de albanezi exală expirînd. Situația sărmanei Albanii este mai critică ca cea a Belgiei, dar o ignorăm cu totul fiindcă nimeni dintre noi n'a vrut să se intereseze de soarta ei. Cauza albaneză trebuie introdusă în Parlamentul Statelor Unite, trebuie să cerem Americii să-și facă datoria. Poate astfel marile națiuni europene le va fi rușine și intervenind la rîndul lor, vor obliga pe aceia, cari oprimează Albania să dea drumul păzei lor.

Ultimele cuvinte ale ilustrului orator sînt înăbușite de către ovațiunile asistenței. În urmă s'a citit următoarea

Motțiune

»Amicii Albaniei, întruniți la Faneuill-Hall, cer pentru această țară și națiune, atât de bravă și atât de crud oprimată, simpatia și cooperarea poporului și guvernului republicii noastre.

Timp de 2000 de ani națiunea albaneză a așărat cu energie libertatea sa. Ea și-a conservat limba și își reclamă independența.

Dela declararea războiului european, Grecia, Serbia, Muntenegru și Italia, departe de a respecta integritatea acestui stat suveran creat de către marile puteri europene, își urmăresc scopul manifestat de a mări teritoriile lor, de a răpi turmele sale, de a incendia satele și a trece populația prin sabie, făcînd-o să suporte toate privațiunile și lăsînd-o pradă epidemiilor.

În fața atător nedreptăți crude nici o națiune a Europei nu a ridicat vocea. Numai republica noastră a trimis un vas încărcat cu merinde destinate unei națiuni surori rămasă fără sprijin și murind de foame.

Noi solicițăm caritatea americană pentru a putea alina suferințele acestui popor. În acelaș timp adresăm o cerere guvernului Statelor Unite de a protesta oficial pe lângă Italia, în contra blocării coastelor albaneze, acest stat fiind neutru și neavînd nici un guvern care să-l protejeze. Facem apel la atenția și la simpatia guvernului Statelor Unite, asupra națiunii albaneze (cea mai veche din Europa), care iubește în cel mai înalt grad libertatea ce au avut-o strămoșii ei. — Rugăm autoritățile publice ca în momentul încheierii păcii europene să intervie pentru a face să se recunoască deplina libertate a acestui popor oprimat și să obție pentru el garanția de simonitate care să salvgardeze drepturile sale.

Editor și redactorul responsabil: D. Bîrașiu
Tipografia »Poporul Român«, VII, Ilka-utca 36.